

Storfjord kommune
Driftsetaten

9046 OTEREN

Ávjovárgeaidnu 50
9730 Kárášjohka/Karasjok
Telefovdna +47 78 47 40 00
Telefákša +47 78 47 40 90
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no
NO 974 760 347

ÁŠŠEMEANNUDEADDJI/SAKSBEHANDLER
Pål Nilsen, +47 78 47 40 21
pal.nilsen@samediggi.no

DIN ČUJ./DERES REF.
2012/1103-2

MIN ČUJ./VÅR REF.
12/1344 - 2
Almmut go váiddát oktavuoda/
Oppgjs ved henvendelse

BEAIVI/DATO
20.03.2012

Vedrørende arbeid med kommunal planstrategi for Storfjord kommune

Vi viser til deres brev av 27.02.2012.

Sametingets rolle i plansystemet

Et viktig hensyn som skal ivaretas i planlegging etter den nye *plan- og bygningslovens* plandel er å "sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutvikling og samfunnsliv" jf. *Lov av 27.06.2008 nr 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)* § 3-1. Denne bestemmelsen utfyller lovens formålsparagraf for plansystem spesielt. Bestemmelsen er derfor også av betydning ved tolkning av lovens øvrige bestemmelser.

Sametinget er i loven pålagt plikten i å bistå i planleggingen når den berører saker av betydning for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv jf. *plan- og bygningsloven* § 3-2. Sametingets plikt til å delta i planleggingen innebærer også en rett etter loven til å kunne reise innsigelse til arealplaner og bringe regionale planer inn for departementet dersom saker av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse ikke er tilstrekkelig ivaretatt jf. *plan- og bygningsloven* §§ 5-4 og 8-4.

Disse bestemmelsene i loven gjør det nødvendig at Sametinget klargjør grunnlaget for sin deltakelse i planarbeidet. For at Sametinget skal kunne ivareta sine lovpålagte oppgaver på en forutsigbar måte overfor planmyndighetene har Sametinget utarbeidet en planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Planveilederen begrunner og konkretiserer hensyn som bør og må tas i planleggingen for å sikre det samiske naturgrunnlaget. Den vil være spesielt relevant i forbindelse med kommunal planlegging. Planveilederen ble vedtatt i Sametingets plenum i juni 2010. Veilederen er lagt ut på våre hjemmesider: www.sametinget.no, under menyen "Areal", som ligger under headingen "Miljø areal og kulturvern".

Samisk næringsutøvelse

Også når det gjelder arbeidet med kommunens planstrategi, slik som med kommuneplanens samfunnsdel og arealdelen av kommuneplanen, ønsker Sametinget at reindriften involveres tidlig. Det påligger også å *sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging* jf. *plan- og bygningsloven*

§ 5-1 andre ledd. Dette er presisert i merknadene til samme: *Det kan også gjelde grupper av den samiske befolkningen som ikke bestandig har samme tilgang på aviskunngjøringer og annen planinformasjon som den øvrige befolkningen i kommunen. Det særlige ansvaret for å sikre aktiv medvirkning for grupper av den samiske befolkningen følger også av ILO-konvensjonen nr. 169. Kommunen bør ta initiativ til et møte med reindriftsnæringen slik at man kan få drøftet eventuelle problemstillinger og spørsmål tidlig i arbeidet med planstrategien.*

Jordbruket spiller en sentral rolle i å opprettholde levende bygder og samisk kultur. Jordbruket er også viktig i bevaringen og utviklingen av det samiske språket. Sametingets hovedmål for næringen er å opprettholde sysselsettingen og bruksstrukturen. I arealsaker er det viktig å ha strategier på å sikre dyrka mark for fremtidige generasjoner. Omdisponering av dyrka og dyrkbar mark er en kortsiktig løsning som ikke fremmer en bærekraftig utvikling i samiske områder. Et strengt jordvern vil sikre matproduksjon i fremtida. For jordbruket i samiske områder utgjør utmarksområder en viktig del av det økonomiske grunnlaget spesielt for sau og geit. Det er derfor ønskelig å opprettholde bruken av slåttemark, kulturarbeider og utmarksarbeider til jordbruksformål. Utmarka utgjør dessuten en viktig ressursbase både i reiselivsutviklingen og i høsting av tradisjonelle utmarksprodukter.

Vi vil også gjøre oppmerksom på at det finnes annen samisk utmarksnæring der bl.a. småbruk, fiske, jakt, duodji (tradisjonelt samisk håndverk) og sanking ofte drives i kombinasjon med hverandre.

Tradisjonell kunnskap om og bruk av områder bør legges til grunn for utforming av planer. Det må legges vesentlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv, slik at det bevares gjennom planen og ikke trues. (Sametingets planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv, pkt. 4 b og d).

Sterke og levende samfunn med allsidig næringsliv er en sentral forutsetning for å opprettholde bosetting i samiske samfunn. Sametinget har tilskuddsordninger for bl.a. næring, kultur, språk, tradisjonell kunnskap og duodji.

Samfunnshensyn

Sametinget vil i denne sammenhengen gjøre spesielt oppmerksom på kapittel 5 i Sametingets planveileder som omhandler hensyn å ta i forhold til samisk kultur. Her vil vi peke på pkt. 5-1: *Planlegging bør legge til rette for å opprettholde bosettingsmønster og lokalsamfunn som bidrar til å sikre samisk kultur (...).* Vi vil også peke på pkt. 5-2 som omhandler samiske barns rett til å opprettholde og videreutvikle sin samiske identitet.

Sametinget har som mål at samisk språk styrkes og at språket blir en naturlig del av den norske offentligheten. Vi ønsker at det samiske språket skal tas i bruk i flere sammenhenger på alle plan i samfunnet. Samiske stedsnavn er verdifulle fragmenter av samisk språkarv. Det kulturelle mangfold som framstilles i samiske stedsnavn må komme til syne i alle samiske områder. Sametinget forventer at kommunen innlemmer samiske stedsnavn som en naturlig del av sitt planverk. Storfjord kommune bør i planstrategien legge til rette for tiltak som kan bidra til å ta vare på og styrke bruken av det samiske språket.

Samiske kulturminner

Sametinget er forvaltningsmyndighet for Samiske kulturminner.

Store deler av det som i dag oppfattes som tilnærmet uberørt natur og villmarkspregede områder, er og har vært samiske kulturminner. Den tradisjonelle samiske bruken av et område kan være vanskelig å spore ute i naturen, da man ofte har vært svært forsiktig i sin utnyttelse av naturressursene og landskapet. Mye har grodd til og forsvunnet allerede. Dette gjør at samiske kulturminner er særlig utsatt for ødeleggelse. Registreringene er fortsatt mangelfulle, noe som gjør at det i store områder ikke

er gjort noen dokumentasjon av samiske kulturminner. Det er viktig at samiske kulturminner ivaretas på en god måte i kommunale planer og i kommunens plansaksbehandling

Oppsummering

Sametinget ønsker at Storfjord kommune tar hjelp i *Sametingets planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv for planlegging etter plan- og bygningslovens plandel* i det videre arbeidet med kommunens planstrategi. Planveilederen skal virke som en hjelp i planleggingen for kommunene slik at samiske forhold ivaretas i hvert trinn i prosessen.

Storfjord kommune bør tilrettelegge for innspill fra reindriftsnæringen som er tilstede i kommunen.

Jordbruket spiller en sentral rolle i å opprettholde levende bygder og samisk kultur. Jordbruket er også viktig i bevaringen og utviklingen av det samiske språket. Kommunen bør legge forholdene til rette for at man kan opprettholde sysselsettingen og bruksstrukturen i jordbruket.

Storfjord kommune bør i planstrategien legge til rette for tiltak som kan bidra til å ta vare på og styrke bruken av det samiske språket.

Tradisjonell kunnskap om og bruk av områder bør legges til grunn for utforming av planer. Det må legges vesentlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv, slik at det bevares gjennom planen og ikke trues. (Sametingets planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv, pkt. 4 b og d).

Dearvvuođaiguin/Med hilsen

Pål Nilsen

fágajodiheddji/fagleder

Kopi: Troms fylkeskommune, Postboks 6600, 9296 Tromsø